

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
Oddział Kolejowy w Gliwicach
Śląski Klub Znakarzy Tras Turystycznych
44-100 Gliwice, ul. Dubois 12

30.12.2011
wersja 6.2
strona 1/7

ŚLĄSKA SIEĆ TRAS ROWEROWYCH

KONCEPCJA

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE

Założenia

ŚLĄSKA SIĘĆ TRAS ROWEROWYCH

KONCEPCJA

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE

Założenia

Opracował:	mgr inż. Piotr Rościszewski ul. Kozielska 57/17, 44-121 Gliwice, tel. 32-238-32-90; 501-685-613	Podpis:	
		Data aktualizacji:	2011-12-30

ZAŁOŻENIA

Podział tras i ich numeracja. Wykaz zawiera spis 4 międzynarodowych tras rowerowych i 36 pierwszorzędnych (głównych), z których większość przekracza granicę województwa śląskiego. Ponadto spis zawiera blisko 400 tras drugorzędnych. Trasy istniejące zostały zaznaczone na schemacie linią ciągłą, zaprojektowane – linią przerywaną dłuższą, a planowane docelowo – linią przerywaną krótszą. Linią kropkowaną zaznaczono też trasy istniejące, które nie są zgodne z niniejszą koncepcją i powinny zostać dostosowane do niniejszej koncepcji w przypadku rozbudowy sieci.

Spis proponowanych tras nie jest zamknięty i podlega stałym modyfikacjom w przypadku znalezienia lepszych rozwiązań od dotychczasowych. Dla tras pierwszorzędnych (głównych) zarezerwowano numery tras od 1 do 100 (wspólnie z województwem śląskim), a dla tras drugorzędnych numery od 101 do 999 (na razie od 101 do 910).

Węzły regionalne. Większość tras pierwszorzędnych (głównych) rozpoczyna się lub przechodzi przez miejscowości nazwane węzłami regionalnymi, w których należy spodziewać się koncentracji ruchu rowerowego z uwagi na gęstość zaludnienia i atrakcyjność dla ruchu turystycznego. Są to następujące miejscowości: Katowice, Będzin, Bielsko-Biała, Cieszyn, Częstochowa, Gliwice, Jastrzębie Zdrój, Lubliniec, Ogrodzieniec, Pszczyna, Racibórz, Rybnik, Sławków i Tarnowskie Góry.

Charakter tras i ich oznakowanie. Przebieg większości z proponowanych tras ma charakter orientacyjny i wymaga uściślenia. Z jednej strony powinny być uwzględnione potrzeby komunikacyjne poszczególnych gmin – trasy rowerowe powinny uwzględniać dojazdy z miejsca zamieszkania do pracy i na zakupy, a z drugiej strony powinny być uwzględnione walory krajoznawczo-rekreacyjne terenu, zarówno dla mieszkańców poszczególnych gmin jak i dla turystów przyjezdnych.

Przyjęto, że proponowane trasy rowerowe mają głównie charakter turystyczny, a w związku z tym powinny zostać oznakowane zgodnie z zasadami znakowania szlaków turystycznych PTTK, przy zastosowaniu znaków ujętych w Rozporządzeniu Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 lipca 2002 w sprawie znaków i sygnałów drogowych. Znaki tras krajowych mają kształt białego kwadratu, na którym namalowany jest rower i paski lub strzałki w 5 kolorach: czerwonym (C), niebieskim (N), zielonym (Z), żółtym (Y) i czarnym (S). Kolor paska uważany jest za kolor szlaku. Szlaki tego samego koloru mogą stykać się końcami, natomiast nie mogą rozwidlać się, krzyżować między sobą, ani też tworzyć pętli. Dla wszystkich tras rowerowych zaproponowano kolory tras zgodnie z powyższymi zasadami. Znaki trasy międzynarodowej mają również kształt białego kwadratu, lecz z zieloną obwódką, zielonym rowerem i numerem trasy „R4”, „R11” lub niestandardowo z logo trasy. Szczegółowe zasady znakowania zostały ujęte w „Instrukcji znakowania szlaków i tras rowerowych” opracowanej przez Śląski Klub Znakarzy Tras Turystycznych przy Oddziale Kolejowym PTTK w Gliwicach jako rozwinięcie „Instrukcji znakowania szlaków turystycznych PTTK” z 2007 r.

Inne, lokalne trasy rowerowe, o charakterze turystycznym, będą mogły być oznakowane kolorami nie kolidującymi z proponowanymi poniżej.

Przebieg tras. Załączone wykazy tras głównych i drugorzędnych wymieniają wszystkie miejscowości, przez które przebiegają proponowane trasy.

- Schemat wszystkich tras rowerowych woj. śląskiego i woj. opolskiego → **006a_3**
- Wykaz głównych tras rowerowych w woj. śląskim i woj. opolskim → **tg_4**
- Wykaz drugorzędnych tras rowerowych standardowych woj. śląskiego → **tk_s4**

WĘZŁY REGIONALNE (krótka charakterystyka krajoznawcza)

Katowice. Trasy główne 1, 2, 3, 4, 5, 7 i 23.

Stolica województwa, liczy około 350 tys. mieszkańców. Prawa miejskie w 1865 r. Położone na Płaskowyżu Katowickim w południowej części Wyżyny Śląskiej. Centrum miasta leży w dolinie Rawy, ze Wzgórzami Chorzowskimi i Wyżyną Siemianowicką od północy oraz Płaskowyżem Murckowskim od południa, gdzie znajduje się najwyższe wzniesienie 352 m n.p.m. Bogata architektura z przełomu XIX i XX w. oraz liczne obiekty o architekturze współczesnej. Na uwagę zasługuje drewniany kościółek na Górze Kościuszki przeniesiony z Syryni. W kilku dzielnicach zachowały się drewniane chałupy. Kilka muzeów, m.in. Muzeum Górnośląskie. Liczne teatry i inne placówki kulturalne. Interesujące pomniki, m.in. Pomnik Powstańców Śląskich i pomnik ku czci harcerzy poległych i pomordowanych w latach okupacji hitlerowskiej. Na terenie miasta kilka ośrodków rekreacyjnych. W lasach rezerwaty przyrody "Las Murckowski" i "Ochojec".

Będzin. Trasy główne 5 i 6.

Miasto na Wyżynie Śląskiej nad Czarną Przemszą, liczy ponad 60 tys. mieszkańców. Prawa miejskie w 1358 r. Na uwagę zasługują: gotycki zamek z wieżą z XIII w., wewnątrz zamku Muzeum Zagłębia, poniżej pomnik upamiętniający martyrologię Żydów będzińskich w czasie II wojny światowej, nie opodal kościół p.w. Św. Trójcy z 1365 r., przed kościołem statua upamiętniająca przemarsz wojsk Jana III Sobieskiego na odsiecz Wiednia w 1683 r., za Czarną Przemszą, w Gzichowie późnobarokowy pałac Mieroszewskich z 1702 r., w pałacu dział sztuki Muzeum Zagłębia.

Bielsko-Biała. Trasy GW (Greenways), 1, 12 i 191.

Miasto na Pogórzu Śląskim, u podnóża Beskidu Śląskiego i Beskidu Małego, w latach 1975-1997 miasto wojewódzkie. Do 1951 r. dwa odrębne miasta przedzielone rzeką Białą, stanowiącą przed rozbiorem Polski granicę państwową pomiędzy monarchią habsburską a Królestwem Polskim. Bielsko otrzymało prawa miejskie w 1263 r., a Biała w 1723 r. W Bielsku kościół p.w. św. Mikołaja z 1447 r., kościół p.w. Św. Trójcy z XVI-XVII w. i późnobarokowy kościół p.w. Opatrzności Bożej z XVIII w., wewnątrz rokokowe ołtarze i ambona w kształcie łodzi. Zamek książąt cieszyńskich z XV w., przebudowany przez Sułkowskich, w zamku Muzeum Okręgowe. Barokowy dom staroświecki. Muzeum Techniki Włókienniczej. Drewniany Dom Tkacza przy ul. Sobieskiego. W Białej kościół z lat 1792-1832. Domy o cechach barokowych i klasycystycznych.

Cieszyn. Trasy GW (Greenways), 11 i 24.

W IX w. gród, wzmiankowany w 1155 r. jako kasztelański. Od 1280 r. stolica księstwa cieszyńskiego. W 1364 r. lokacja miasta. Od 1920 r. miasto graniczne z wydzielonym Czeskim Cieszynem. Wzgórze zamkowe, m.in. gotycka Wieża Piastowska z 1. poł. XIV w. i dawny romański kościół z 3. ćw. XI w., rekonstruowany w 1955 r. Secesyjny gmach teatru z 1910 r. Kościół p.w. św. Marii Magdaleny wznoszony od 2. poł. XIII w., przebudowany. Barokowo-klasycystyczny ratusz z 1746 r. Domy podcieniowe z XVI-XVIII w. Późnobarokowy kościół p.w. Św. Krzyża z początku XVIII w. Klasycystyczny pałac z 1796 r., od 1930 r. muzeum. Gotycko-renesansowy kościół p.w. Św. Trójcy z 1594 r. Barokowy kościół p.w. Wniebowzięcia NMP z lat 1697-1720. Studnia Trzech Braci z XVI w., z żeliwną altaną z 1860 r. Nad Młynówką domy z 2. poł. XVIII w. i XIX w. Późnobarokowy kościół ewangelicki im. Łaski Bożej z lat 1709-1750.

Częstochowa. Trasy R11, 5, 22, 25, 27, 31 i 594.

Miasto położone na Wyżynie Krakowskiej nad rzeką Wartą, w latach 1975-1997 miasto wojewódzkie. Lokacja osady Częstochowa na prawie średzkim w 1356 r. za Kazimierza Wielkiego. Na Jasnej Górze warowny zespół klasztorny Paulinów ufundowany w 1382 r., z kościołem z XIV w., całość rozbudowana w XVII w. W gotycko-barokowej

kaplicy NMP cudowny obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, cel licznych pielgrzymek, sprawiający że Częstochowa jest obecnie jednym z największych ośrodków pielgrzymkowych w świecie chrześcijańskim. Ponadto w zespole klasztornym znajdują się: wieża kościelna wysokości 105 m, skarbiec z bezcennymi zabytkami sztuki i arsenał z muzeum militariów i fortyfikacje bastionowe.

Przy klasztorze, w parku Staszica obserwatorium astronomiczne z początku XX w. W mieście kościół p.w. św. Zygmunta z XIV w., przebudowany w stylu wczesnobarokowym około 1680 r. i w XVIII w., barokowy kościół p.w. św. Andrzeja i Barbary z 1642 r., barokowy kościół cmentarny p.w. św. Rocha i Sebastiana z 1625 r., kościół p.w. św. Jakuba w dawnej neobizantyjskiej cerkwi z XIX w., neogotycki kościół katedralny p.w. św. Rodziny z początku XX w. Muzeum Częstochowskie w dawnym klasycystycznym ratusz z 1828 r. Rynek Starego Miasta z zabudową z przełomu XVIII i XIX w. W dzielnicy Raków rezerwat archeologiczny w miejscu cmentarzyska kultury łużyckiej.

Gliwice. Trasy główne 3, 4, 6, 15, 16, 17, 20 i 29.

Miasto położone na Wyżynie Śląskiej nad rzeką Kłodnicą. Liczy około 210 tys. mieszkańców. Zachowany owalny układ ulic z połowy XIII w., ratusz i kamieniczki z XV-XVII w., gotycki kościół p.w. Wszystkich Świętych, fragmenty gotyckich murów miejskich sprzed 1431 r., z fragmentem gotyckiego mostu. Gotycki Zameczek Piastowski z XIV-XVI w., obecnie Muzeum Miejskie. Druga część Muzeum w neorenesansowej willi przemysłowca Roberta Caro z około 1835 r. Ponadto liczne inne zabytki architektury, m.in. barokowy kościół i klasztor pofranciszkański z 1623 r., w którym w 1863 r. w czasie marszu na odsiecz Wiednia nocował król Polski Jan III Sobieski i zabudowania dawnej Gliwickiej Huty i Kopalni „Gliwice” z Muzeum Odlewnictwa Artystycznego. Palmiarnia w Parku im. F. Chopina. Teatr Muzyczny (dawniej Operetka Śląska). Na terenie miasta kąpielisko „Leśne” i ośrodek wypoczynkowy nad Jez. Czechowickim.

Jastrzębie Zdrój. Trasy R4, 24 i 271. Poza centrum trasy 13, 272 i 305.

Miasto położone na krawędzi Płaskowyżu Rybnickiego. Liczy około 100 tys. mieszkańców. Pierwszy zakład zdrojowy w 1861 r. Prawa miejskie w 1962 r. Ważny ośrodek górnictwa. Zabytkowy zespół uzdrowiskowy. Liczne nowe osiedla z nowoczesnymi kościołami. W Os. Przyjaźń drewniany kościół p.w. św. Barbary i Józefa z 1647 r., przeniesiony z Wodzisławia-Jedłownika. W Jastrzębiu Górnym barokowo-klasycystyczny kościół p.w. św. Katarzyny z 1825 r. Kilka pomników upamiętniających „marsz śmierci” więźniów oświęcimskich w 1945r. W Bziu Zameckim późnorenesansowy dwór obronny z pocz. XVII w.

Lubliniec. Trasy 17, 26, 27, 30 i 435.

Miasto lokowane pomiędzy 1272 i 1313 r. Kościół paraf. p.w. św. Mikołaja z lat 1576-1590. Kościół filialny p.w. Św. Krzyża z 1842 r., w miejscu drewnianego kościoła szpitalnego z 1503 r. Drewniany kościół filialny p.w. św. Anny z 1653 r., przebudowany. Zamek z XVII w., przebudowany, objęty kompleksem budynków szpitala psychiatrycznego. Zakład wychowawczy dla sierot z lat 1843-1847, obecnie Zakład dla Dzieci Głuchych. Dom poprawczy z 1890 r. Domy z XIX w.

Ogrodzieniec. Trasy 21 i 523. Podzamcze – trasy R11, 22 i 25.

Miasto na skraju Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, w pobliżu jednego ze źródeł Czarnej Przemszy, 4,7 tys. mieszkańców. Prawa miejskie w latach 1409-1869 i od 1973 r. Późnobarokowy kościół p.w. Przemienienia Pańskiego z 1787 r. Przy rynku dawny ratusz, przebudowany na karczmę, obecnie piekarnia. W centrum obudowane jedno ze źródeł Czarnej Przemszy, zwanej tu potokiem Masłonicą.

Nie opodal, w Podzamczu ruiny zamku Ogrodzieniec, udostępnione do zwiedzania. Gotycko-renesansowy zamek zbudowany prawdopodobnie w XIV w., rozbudowany w latach 1530-1545 przez Seweryna Bonera i 1550-1560 przez Stanisława Bonera, zniszczony przez Szwedów w 1655 r. Najbardziej malownicze ruiny zamku w Polsce, stanowiące symbol Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (1906-1950), a następnie opiekunów zabytków PTTK. W pobliżu ruin jedno z najwyższych wzniesień jurajskich - Góra Janowskiego (504 m n.p.m.). Na szczycie Góry Janowskiego projektowane utworzenie rezerwatu krajobrazowego.

Pszczyna. Trasy R4, GW, 1, 8, 10, 11, 29, 168 i 178.
Goczałkowice Zdrój – trasy 14 i 165.

Miasto nad rzeką Pszczynką. Liczy około 50 tys. mieszkańców. Prawa miejskie w 2. poł. XIII w. W latach 1847-1945 pod panowaniem Hochbergów z Książa koło Wałbrzycha, którzy w 1905 r. przyjęli tytuł książąt von Pless (pszczyńskich). Pałac książąt pszczyńskich powstały w oparciu o gotycki zamek z 1. poł. XV w., rozbudowany m.in. w stylu neobarokowym w latach 1870-1874. W pałacu Muzeum Wnętrz Zabytkowych. Przy pałacu duży park krajobrazowy. W parku klasycystyczny pałac "Ludwikówka" z 1799 r. Zachowany średniowieczny szachownicowy układ urbanistyczny, z barokowym kościołem p.w. Wszystkich Świętych z 1754 r., kościołem ewangelickim z 1907 r. i neobarokowym ratuszem z 1930 r. Przy rynku i sąsiednich ulicach barokowe i klasycystyczne domy z XVIII i XIX w. Zagroda Wsi Pszczyńskiej - skansen budownictwa drewnianego. Kilka interesujących zabytków w poszczególnych dzielnicach miasta.

Racibórz. Trasy 2, 6, 9, 54, 313 i 350. Poza centrum trasy 317 i 344.

Miasto nad Odrą, w pobliżu Bramy Morawskiej. Liczy około 60 tys. mieszkańców. Od X w. gród. Prawa miejskie od 1241 r. Od XIII do XVI w. stolica księstwa raciborsko-opolskiego. Zachowany układ przestrzenny dawnego grodu z podgrodziami na Ostrogu (dawniej wyspa) i miasta na lewym brzegu Odry. Na Ostrogu gotycko-renesansowy zamek Piastów raciborskich z lat 1281-1287, przebudowany, w zespole zamkowym kaplica p.w. św. Tomasza Kanterberyjskiego z lat 1281-1287. Przy moście Pomnik Matki Polki. W obrębie Starówki gotycki kościół p.w. Wniebowzięcia NMP z 1306 r., z tzw. kaplicą polską z 1774 r., gotycki kościół poddominikański p.w. św. Jakuba z początku XIV w., w Rynku domy z attykami rekonstruowane w latach 1950-1954., dawny kościół Dominikanek p.w. Św. Ducha z lat 1317-1335, przebudowany w latach 1927-1936 na Muzeum Miejskie. Fragmenty murów obronnych z przełomu XIV i XV w. Liczne inne zabytki, m.in. w Starej Wsi barokowy kościół p.w. Matki Boskiej z 1728 r. Pomniki niemieckiego poety Josepha Freiherra von Eichendorffa (1788-1857) i Arki Bożka (1899-1954), działacza Związku Polaków w Niemczech, a po wyzwoleniu wicewojewody śląsko-dąbrowskiego. Ośrodek wypoczynkowy i park Obora z mini-ZOO.

Rybnik. Trasy 2, 10, 13, 30, 282, 287 i 311.

Miasto nad Nacyną, na Płaskowyżu Rybnickim. Liczy około 140 tys. mieszkańców. Prawa miejskie w 2. poł. XIII w. Klasycystyczny ratusz z 1822 r., obecnie Muzeum Ziemi Rybnickiej. Wokół rynku i przy sąsiednich ulicach klasycystyczne domy z XVIII-XIX w. Barokowo-klasycystyczny kościół p.w. Matki Boskiej Bolesnej z lat 1798-1801. Neogotycki kościół p.w. św. Antoniego z l. 1903-1906. Późnobarokowo-klasycystyczny pałac z końca XVII w. na zrębach zamku z XIII w. Zespół zabudowań Szpitala Miejskiego nr 1 "Juliusz" z 1869 r. Przy szpitalu kaplica p.w. św. Juliusza. Kaplica cmentarna, do 1797 r. prezbiterium gotyckiego kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP z 2. poł. XV w. Liczne miejsca martyrologii z okresu II wojny światowej, m.in. cmentarz wojenny i cmentarz ofiar szpitala psychiatrycznego. W poszczególnych dzielnicach miasta kilka drewnianych kościołów. Ośrodki wypoczynkowe "Ruda" oraz w Kamieniu i Stodołach.

Sławków. Trasy R11, 3, 6, 8 i 22.

Zachowany zabytkowy układ urbanistyczny miasta. Muzeum Regionalne Dawna drewniana karczma z 1771 r., obecnie ośrodek kultury. Liczne domy z XIX w., niektóre drewniane. Na rynku rekonstrukcja studni. Kościół z wczesnogotyckim prezbiterium z około 1250 r. i późnogotycką nawą z 2. poł. XV w., przebudowany. Barokowa plebania z 2. poł. XVIII w. Ruiny gotyckiego zamku biskupów krakowskich z 2. poł. XIII w. i XIV w. Dawny dwór z 1. poł. XVII w. Kaplica cmentarna z 1. poł. XIX w.

Tarnowskie Góry. Trasy 18, 19, 20, 21, 386, 412, 420 i 426.

Miasto na Garbie Tarnogórskim. Liczy około 70 tys. mieszkańców. Ośrodek górnictwa rud srebra i ołowiu od XV w. Wolne miasto górnicze od nadania praw miejskich w 1526 r. Zachowany układ ulic z okresu założenia miasta, z kamieniczkami z XVI-XIX w., z kościołem p.w. śś. Piotra i Pawła z lat 1531-1562. Przy kościele drewniana dzwonnica gwarków z 1903 r., przeniesiona z Blachówki w 1953 r., z sygnaturką z XVIII w. Cmentarz wojenny z czasów II wojny światowej. Kopalnia Zabytkowa - zespół wyrobisk m.in. dawnej kopalni "Fryderyk" z XVI-XIX w. Przy kopalni skansen maszyn parowych. Kilka interesujących zabytków w poszczególnych dzielnicach, m.in. zamek i kościół w Tarnowicach Starych oraz pałac w Rybnej. Duży park, pozostałość po pałacu Donnersmarcków i Sztolnia Czarnego Pstrąga w Reptach. W Pniowcu i nad Jez. Chechło-Nakło ośrodki wypoczynkowe.